

Demokrati in policajdemokrati.

Pri lanskih volitvah so bili demokrati v Srbiji vsled radikalnega terorja sicer ovirani in oškodovani, a so vendar obdržali večino svojih pozicij, dočim so se prečanski kraji zelo odločno izrekli proti demokratski stranki. Hud je bil demokratski poraz na Hrvaškem, popolen pa v Sloveniji, kjer je bil po dolgih pogajanjih in proti reverzu s pomočjo od druge politične skupine izvoljen samo eden demokratski poslanec. Po tem volilnem izidu je bilo že tedaj jasno, da so demokrati v Srbiji eno, oni v Hrvatski in Sloveniji pa drugo. V Srbiji je narod glasoval za demokrate iz odpora in protesta proti režimu in proti radikalni stranki, ali v Srbiji so za demokrate glasovali opozicionalci, pri nas pa zakrknjeni in zaslepljeni režimovci, ki vedno glasujejo za eno od strank, ki je na vladi, ali pa ki ima izgleda, da tja pride. Z drugimi besedami lahko rečemo, da predstavljajo v Srbiji demokrati del naroda, pri nas pa samo izrazite protiljudske in nerazsodne elemente.

Danes je razdor med srbskimi in prečanskimi demokrati gotova stvar. Demokratski stranki, ki se je po večini sestavila iz srbskih protiradikalnih političnih skupin, je delal prirastek iz Hrvatske in Slovenije sploh ves čas slabo uslugo. Srbi iz Hrvatske in Vojvodine so zanesli v to stranko mržnjo proti Hrvatom, politične metode nekdanjih madžarskih slug itd., najslabše je pa gotovo prispevala gospoda iz Slovenije, ki se je v demokratski stranki pod krinko jugoslovanstva delala za večje Srbe od Šumadincev ter se na vse mogoče načine ponujala za birače in ovaduše nad lastnimi rojaki. Da je ta svojat padla ravno med demokrate, je bil samo slučaj, če bi se bili tedaj radikalni le malo ozrli po prečanskih krajih, bi bilo vse od Pribičevića do Žerjava in Kukovca že od početka Jugoslavije pristno in vneto radikalno. Ta slučaj je napravil pravim demokratom v Srbiji mnogo škode, a Hrvati in Slovenci so tako razsodni in razumni, da že dolgo časa vidijo na eni strani demokrate, na drugi pa batinaše in policajdemokrate ter poštenim srbskim politikom v demokratski stranki ne štejejo v zlo, kar so zakrivil Pribičevići in Žerjavi po naših krajih. Razdor med demokrati se je že dolgo pripravljaj in sedaj je gotov.

Jugoslavija je namreč stopila v novo fazo političnega razvoja in odslej ne bo več mogoče reševati naša notranja življenjska vprašanja z gnilimi kompromisi, mimoidočimi koalicijskimi in drugimi na premetenih računih in izigravanju egoističnih instinktov slonečimi kombinacijami, marveč vsa politična borba se vrši od danes med ostro ločenima taboroma: koalicijo vseh poštenih elementov Jugoslavije na eni in koalicijo vseh nepoštenih na drugi strani. Opozicija je postala središče, okoli katerega se zbirajo in se bodo še zbirali vsi, ki hočejo Jugoslaviji dobro, dočim ostane blok vladnih strank naravno to, kar je, zveza med nasilniki in njihovimi prodanci, ki se more držati samo z nemoralnimi sredstvi, dokler pač gre. Ob tej novi fazi so se temeljito in upamo tudi končno veljavno opredelili demokrati in policajdemokrati ali batinaši: prvi v koaliciji poštenih, drugi pa v koaliciji nepoštenih.

Upanje, da pri tej opredelitvi ostane, nam utrjujejo zlasti glasovi iz srbskih vrst demokratske stranke. Komaj je Pribičević s svojo družbo preskočil v Pašičev tabor, je že napisal demokratski list »Odjek« v Beogradu sledeče: »Ne le samo Srbi, samo Hrvati ali Slovenci, pravi člankar, ta ali oni del državljanov, nego vsa domovina brez razlike plemena in vere se je dvignila, da bi vrgla ob tla ogabni režim korupcije in nezakonitosti. Odpor vseh državljanov je za trenutek potisnil ob stran vse druge posebne strankarske ozire in koristi, samo da da deželi pravno stanje. Ne stranke, nego vsa dežela se je razdelila na dva tabora: tam režim konzorcija, ki eksploatira oblast, kot tiste družbe, ki so svoječasno imele v najem afriške kolonije, tu pa je vse, kar ni v zapisniku Pašičevega konzorcija. Po nesreči nosi navrh vsega ta režim še čisto srbsko znamko.« V tretje se pojavlja na političnem torišču demokratska stranka v svoji pravi in samostojni uloži, toda Svetozar Pribičević ji pri tem zabada nož v hrbet, ker računa na ceno svoje osebe v novi Pašičevi kombinaciji. »Ljubo Davidoviča je zapustil v trenutku, ko je sporazum vseh plemen in ver na pohodu, stopil pa na Pašičevo stran, ko le-ta najbolj divja s svojimi Smaovcii, hotoč tako zakriti režim nasilja in korupcije.« Svetozarja Pribičevića ne vodijo pri njegovem današnjem izstopu iz demokratske stranke niti morala, niti prepričanje, niti ne državotvorni interesi.

Tekoj nato se je od iste strani ugotovilo, da Pribičević v nobeni priložnosti ne more prikriti, da »prezira demokracijo, parlamentarizem in ves ostali naivni in sentimentalni balast, ki ga demokracija po njegovem mišljenju vleče seboj. On je stalno odkrito poveličeval ideal »močne roke.« Od početka do danes je pripovedoval kruto centralistično, birokratsko in skoro vojaško državno organizacijo kot najboljšo osnovo za ustvaritev — duhovnega edinstva. Uporabljati metode demagogije mešto demokracije, da naj bodo Hrvati pastorka, pravi je zločin.«

Pribičević je dosegel, da je vsak četrti njegov pristaš postal minister, na hitro je spremenil nekaj osebja v svojem ministrskem področju in utaboril je svoj »samostojni demokratski klub.« Ta »klub« označujejo zopet najboljše demokrati iz Srbije, ki pravijo: »Takoimenovani »nezavisni demokratski klub« ni demokratski pa tudi ne neodvisen. To je samo klub Pribičevićeve frakcije v — radikalni stranki.«

Naravna posledica takega mnenja o Pribičevićevi družbi je tudi komunike, ki ga je izdalo glavno vodstvo demokratske stranke dne 1. t. m. glede izključitve Pribičevićeve skupine iz demokratske stranke. Tako so se ločili demokrati in policajdemokrati.

Policajdemokrati v Sloveniji napadajo sedaj Davidoviča, pišejo o njegovi »opasni igri«, o njegovih »slabih svetovalcih« itd., zaupnico so poslali Pribičeviću, javnost varajo z »uspehi« in obljubami policajdemokratskih ministrov, na kake temelje pa stavijo svoje nade, se vidi pa v tem, da mnogo govori o volilni vladi Pašič-Pribičevića, ki ne potrebuje parlamentarne večine. Vse to je popolnoma pristno in iskreno od strani naše policajdemokracije, ki se je v zaupnicah že toliko vezbala glede priglufanega Reiserjevega mandata, ki nima volilcev ter se pri svojem navdušenju in sotrudništvu v korupciji in nasilju vedno ogreva za diktaturo.

Politični položaj.

Vladni poraz v verifikacijskem odboru. Doslej je verificiranih že 61 mandatov poslancev HRSS. Z opozicijo glasuje vedno radikalni poslanec Nastas Petrovič in tako vladi nič ne pomagajo iz raznih krajev naročeni protesti proti izvolitvi hrvatskih poslancev. — Radikalni se še precej zanašajo na razpravo o verifikaciji v skupščini, ki bi se lahko vršila v ponedeljek. Vsi radikalni poslanci so bili poklicani v Beograd in vse kaže, da se pripravljajo zopet boj v skupščini.

Spori med radikali. Minister za socialno politiko Uzunović se vedno ni prevzel svojih poslov niti še ni prišel v radikalni klub. Ker je tako stanje nevzdržljivo, so nekateri ministri zahtevali od Pašiča, da stvar razčisti. Dosedaj Pašič ni podvzel še nobenih korakov, ker bi to razčiščenje značilo usodepolen udarec, kajti nezadovoljnost s Pribičevićevega režimskimi metodami v radikalnem klubu raste. Spor med dr. Ninkom Peričem in dr. Lazo Markovičem se še vedno postruje. Na pritožbe dr. Ninka Periča je Marković odgovoril sicer z opravičbo, vendar ni mogel ovreči v njej navedenih trditvev. Vsled tega se misli, da se bo prav lahko zgodilo, da pride dr. Lazica Markovič pred parlament kot obtoženec. Gotovo je, da sedaj kljub odkritemu podporanju njegovih pristašev korupcija ne bo ušla zasluženi kazni. Da bi to za režim neprijetno zadevo ublažil, je poklical ponedeljek Pašič dr. Ninka Periča k sebi in mu zagotovil ministrsko mesto, skušajoč ga na ta način pregovoriti, da umakne svoje pritožbe, vendar je rezultat tega sestanka neugoden.

Ministri po želji Rade Pašiča. Nekateri srbski listi so že večkrat trdili, da se ministri postavljajo in odstavljajo tudi po želji Rade Pašiča. Tako je na primer pri prezdajni vladi dr. Kojič s pomočjo Rade Pašiča postal minister, glede sestave zadnje vlade in podzemnega dela Pašičevega sina pa poročajo zemljoradniške »Novosti« sledeče: V četrtek 27. marca ob sedmih je bila lista nove vlade definitivno sestavljena in kralj je podpisal ukaz. Pri odhodu iz predsedništva je minister Miša Trifunović izjavil novinarjem, da je dobil ministrstvo za šume in rude, dr. Kojič je pa rekel, da je dobil ministrstvo zgradb. Ali tedaj se je začela hitra in energična intervencija Rade Pašiča in Lazice Markoviča, ki sta zahtevala za dr. Kojiča ministrstvo za šume in rude, ker z M. Trifunovićem ne bi mogla »delati«. Pašič je šel svojemu sinu-edincu takoj na roke, spremenil je listo glede teh dveh portfeljev in kralj je podpisal nov ukaz. — Če bi pri nas sestavili interministerialno komisijo za preiskovanje zlorab in korupcijskih afer kakor na Češkem, potem bi tako komisijo gotovo sestavljaj — Rade Pašič, v njo bi pa spravil svoje prijatelje in kompanjone: Lazico Markoviča, Velizarja Jankoviča, Kojiča in še druge, ki so se že dovolj umazali z raznimi špekulacijami in zlorabami ter bi v »komisiji« skrbeli, da bi se razne nečedne afere nemotoma razvijale naprej. — Policajdemokrati sedaj pravijo, da so zato šli v vlado, da pobijajo korupcijo. Radovedni smo, kako si to predstavljajo, ko vendar Pašičev sin razpolaga z ministrstvi in ministri.

Dolgovi Srbije v Ameriki. Jugoslovansko-ameriška komisija za reguliranje dolgov je že pričela delovati v Washingtonu. Dolgovi Jugoslavije, pravzaprav Srbije v Ameriki znašajo 54 milijonov dolarjev. Od te svote je za časa vojne Srbija dobila 26 milijonov v gotovini, 28 milijonov pa v vojnem materijalu. Jugoslovanska delegacija namerava staviti predlog za zmanjšanje obresti, ki so že ogromno narastle.

Poslanec Mlinarič se vrača v HRSS. Poslanec Mlinarič, disident radićeve stranke je sklenil zopet vstopiti v stranko ter je pisal predsedništvu kluba HRSS pismo, v katerem prosi, da mu stranka dovoli povratek.

Po svetu.

Krvave volitve v Italiji. Volilni boj v Italiji je dosegel vrhunec. Letos sicer ni tako krvav, kakor je bil pri dosedajni fašistovski praksi pričakovati, pa vseeno pride na raznih mestih države do borbe med fašisti in komunisti in volilna kronika beleži že nekoliko mrtvih glav. Tudi med Slovenci in fašisti je prišlo do nemirov. Preteklo nedeljo so nameravali fašisti iz Gorice v Ajdovščini napraviti agitacijski shod. Slovenski domačini so zborovalce razgnali. Pri povratku je bil avtomobil fašistovskih agitatorjev napaden od Slovencev; pri napadu se je streljalo na obeh straneh ter je bilo nekoliko ranjenih. V četrtek se je vršilo v Gorici veliko volilno zborovanje fašistov, na katerega so prišli znameniti tržaški fašistovski generali.

Grški republikanci pozdravljajo Masaryka in Mile-randa. Republikanska liga in Liga za pravico ljudstva v Atenah sta poslali pozdravne brzojave predsednikoma Češke in Francije ter francoski Ligi za pravice ljudstva, v katerih obljubljata, da bosta delovali skupaj z republikanci vseh dežel za pravičnost, bratstvo in mir med narodi.

Ogrski monarhisti in fašisti. Po celi Madžarski se je dne 1. t. m. praznovala druga obletnica smrti kralja Karla s svečanimi rekviziji, ki so se jih udeležile državne in druge oblasti, šole itd. Iz javnih in mnogih zasebnih hiš vejejo črne zastave. Iz Sopronja brzojavljajo, da je tam na izredno svečan način bila odkrita velika slika kralja Karla, katero je naročil mestni zastop. Slavnostni govor je imel znani monarhist, bivši guverner zapadne Ogrske, grof Ciraky. Vidi se, da so Madžari zelo trdovratni in njihovim izjavam napram veliki in mali antanti ni nič verjeti. Habsburška propaganda se je spet začela zelo širiti. Zato skrbijo v Budimpešti ziveci nadvojvode, ki ob vsaki priliki nastopajo z vsem blišcem in dvornim spremstvom. Na potovanjih se jim prirejajo sprejemi, kakor so bili predpisani za člane aktivne vladarske hiše. — Z monarhisti vred uživajo vso prostost tudi fašisti. Te dni bi morala biti glavna razprava proti fašistu Marfy-ju, ki je organiziral razne bombne atentate, kakor atentat na jude v Czongrodu, napad na francosko poslaništvo itd. Marfy je zagrozil, da bo, — če ga ne izpustijo — dokazal, da je bil med napadalci tudi sin ministrskega predsednika grofa Bethlena in da mu je ta dal celo bombo, katero je vrgel proti francoskemu poslaništvu. Razprava je bila sedaj kar naenkrat — odgodena.

Odmevi münchenskega procesa. V Münchenu so stali pred sodiščem vodja nemških fašistov v Bavarski Hitler in general Ludendorff s tovariši, obtoženi veleizdaje proti nemški republikanski državi. Obtoženci so zagrešili pač najtežji zločin proti državi, ko so z orožjem v roki skušali odstraniti bavarsko vlado ter postaviti svojo diktatorsko oblast nad deželo in potem nad celo državo. Obtoženci so proces spremenili v pravo šovinistično in militaristično agitacijo in ko so par tednov govorili o vsenemškem nacionalizmu, o sili in slavi nemškega orožja, o boju proti socializmu — marksizmu, ko so se rogali ustanoviteljem nemške republike, pacifistom, Vatikanu, vsem glasilcem svetovnega miru in sprave itd., je zastopstvo nemške republikanske države zlezlo pod klop in razsodba v tem procesu je bila prava parodija pravice. General Ludendorff je bil oproščen, oprostitev drugih obtožencev se je pa markirala z malimi globami ter s pogojnim in odložljivim trdnjavskim zaporom. Trdnjavski zapor v Nemčiji so še iz fevdalnih časov ter pomenijo nekaj »častni« zapor. — Oficirje, junckerje in druge »visokorodne« so pošiljali radi dvobojev in raznih kravalov v gradiče, kjer so imeli navidezno nadzorstvo profoza, a so se lahko svobodno šetali, popivali v kazini ter dobivali celo dopuste iz trdnjavskih »zaporov«. V take razkošne zapore, ki bi se po pravem morali imenovati letovišča, bodo sedaj poslali Hitlerja in tovariše za par mesecev ali tednov, ob-sodba se pa glasi na 5 in poldrugo letni trdnjavski zapor. Kakor so pri procesu delali propagando za velenemstvo, tako bodo to lahko nadaljevali tudi iz teh zaporov še s posebnim uspehom v gloriji »mučeničev«. General Ludendorff bi bil tudi rad deležen tega »mučeništva« in ko so mu razglasili oprostitev, je ves srdit vpil nad sodniki, da hoče tudi on deliti »usodo« obsojenih. »Sram me bo te uniforme, če ne bom zraven!« — je vpil. Nemška nacionalistična stranka ga hoče sedaj pri volitvah napraviti za poslanca. — Münchenski proces odmeva daleč po svetu. Anglija je razočarana nad novo republikansko Nemčijo, Francozi pa triumpfirajo, češ, kako prav smo imeli, ko smo povdarjali veliko nevarnost velenemškega šovinizma. Delavsko časopisje po celem svetu sedaj primerja razsodbo v fašistovski-gene-

ralskem procesu z razsodbami nemških republikanskih sodišč proti delavcem, ki so kršili red in mir samo iz ogorčenja in obupa radi teptanja socialnih pravic. — Delavce-republikance so junckerji in oficirji nekažno ubijali, po delavskih demonstracijah so pa državne oblasti pošiljale delavce med proste zločince v kaznilnice in najslabše zapore. — Značilno in pohvalno je, da velika večina časopisja avstrijske republike ostro obsaja parodijo pravde v Münchenu ter opozarja Nemčijo na težke posledice tega favoriziranja velenemške propagande. Avstrijci čisto pravilno naglašajo, da se bo Anglija napram Nemčiji ohladila, Francija bo pa vzela Hitlerjevo afero za povod večjega pritiska na nemški narod, ki seveda ni kriv, da ima tako medlo republikansko vlado.

Sporazum v turški vladi. Turčiji je pretela resna vladna kriza radi spora med predsednikom republike, odnosno vlado in narodno skupščino. Radi nekaterih od vlade predlaganih zakonov o pravicah predsednika republike je nastal razkol v vladni parlamentarni skupini in večina poslancev se je pridružila opoziciji. Grozila je nevarna kriza, ker je hotel celo Kemal paša odstopiti. Končno se je pa razburjenje poleglo. Zadnje vesti iz Angore kažejo, da se je vlada udala pritisku parlamenta ter umaknila svoje predloge. Parlament je nato sprejel predlog o pravicah predsednika republike, po katerem predsednik zgubi pravo veta proti zakonom, katere parlament sprejme; tudi vrhovno poveljstvo armade ne pripada predsedniku. Njegov mandat traja tako dolgo, kot mandat parlamenta. Kemal paša in vlada sta ta sklep parlamenta sprejela in kriza, ki bi lahko postala usodna za moderni napredek turške republike, je s tem zaenkrat odstranjena.

Izenačenje železniških tarifov med Avstrijo in Češko. Po trgovskih pogajanjih, ki se vrše med Avstrijo in Čehoslovaško, se razpravlja tudi o izenačenju železniških tarifov za tovorno blago v obeh državah, kar bi znatno olajšalo medsebojni promet ter koristilo trgovini in industriji. Za izenačenje tarifov se zanima tudi Nemčija ter bodo na to konferenco prispeli tudi nemški delegati.

Prelom rusko-rumunske konference. Na seji rusko-rumunske konference v sredo je podal načelnik sovjetske delegacije v imenu ruske vlade daljšo izjavo, v kateri ugotavlja, da ima Rumunija Besarabijo proti volji pretežne večine prebivalstva v svoji oblasti in v kateri odklanja drznost rumunske vlade, da bi se Besarabija priznala kot sestavni del Rumunije. Sovjetska delegacija predlaga skupno posvetovanje o pogojih za ureditev plebiscita v Besarabiji, ker se bo mogla rumunska vlada le na ta način oprostiti obtožbe, da ima Besarabijo ravno tako s silo in proti volji prebivalstva v svoji oblasti, kakor je to v Bukovini, ki je po večini obljubljena z ukrajinskimi kmeti. Sovjetska delegacija zavrača najodločnejše poskus, da bi se ji nprtila odgovornost za nadaljnjo usodo konference. Ako se bo rumunska delegacija branila nadaljevati delo konference, bo padla odgovornost za to izključno na rumunsko vlado. Nato je ponovil načelnik rumunske delegacije odklanjajoče stališče rumunske vlade, ki ga je bil naznanil že na zadnji seji. Ker se naziranje obeh delegacij ni dalo spraviti v sklad, je bilo delovanje konference proglašeno za končano.

Nemško-poljska pogajanja se bodo v kratkem pričela na Dunaju; pogajanja bodo nekako nadaljevanje konference, ki se je svoječasnno vršila v Dresdenu. Razpravljalo se bo o položaju nemških kolonistov na Poljskem, o izvedbi genfskih sklepov v Gorenji Šleziji ter končno o nekaterih važnih gospodarskih vprašanjih Poljsko delegacijo bo vodil bivši minister in sedanjí poslanec Vonjakov.

Obdolžitev ameriškega pomožnega komiteja. — Preiskovalni odbor senata Združenih držav je prejel težke obdolžitve proti komiteju za pomoč gladujoči Rusiji. Med drugim se očita komiteju, da je leta 1919 izročil 1 milijon dolarjev, ki so bili določeni za pomoč gladujoči ruski deci, protirevolucionarnim generalom, da so si lahko nabavili vojni material. Komiteju se očita še več enakih gorostasnih zlorab v Ameriki nabrane denarja. Za rezultat preiskave vlada veliko zanimanje.

Štirikratna morilka. Berlin ima zopet svojo senzacijo, za katero se zanima tudi ostala Nemčija. Posrečilo se je razkrinkati mlado, lepo morilko, ki je s strupom spravila na oni svet tri soproge in ena taščo. Gospa Bischer, kakor se je nazadnje pisala, je bila med vojno bolničarka v neki vojaški bolnici. Ranjencem se je zlasti priljubila, ker jim je dajala na skrivaj morfija, da niso bolečin tako čutili; ko so zdravniki to zvedeli, je bila takoj odpuščena. Že v bolnici se je smrtno zaljubil v lepo bolničarko polkovnik Koerner; ko je bila odpuščena, jo je poročil ter se preselil z ženo k svoji materi. Med obema ženama pa je kmalu prišlo do razprtja. Komaj je minulo par tednov, odkar sta zakonca živela pri moževi materi, pa je ta nekega jutra nenadoma umrla vsled »otrpnjenja srca«, kakor je konstatiral zdravnik dr. Weiermüller, ki je izvršil mrliški ogled. Za materjo je po par mesecih umrl na isti bolezni tudi soprog in ostavil ženi vse premoženje. Mlada vdova se je kmalu znova poročila. Z drugim možem zopet ni dolgo živela, ker je kmalu nenadoma umrl. Tretjič se je poročila z inženirjem Bischer. Tega so nekega dne našli v njegovi sobi s prestreljenim srcem, poleg njega pa je ležal samokres, s katerim se je baje Bischer ustrelil. — Oblasti se je hitro umiranje soprogov zdelo sumljivo, pa so preiskali mrtve žrtve. Uspeh je bil nepričakovan. Dognali so, da so prva dva soproga in tašča bili zastupljeni z morfijem, dočim je zadnjega moža ustrelila iz revolverja. Oporoke, v katerih zapuščajo celo premo-

ženje svoji ženi, je ta sama ponarejevala. Za proces, ki se bo vršil proti tej zastrupeljvalki v aprilu, vlada velikansko zanimanje.

Beleške.

Generalski škandal. Hrvatski in beograjski listi se v zadnjih dneh bivajo s takozvanim »generalskim škandalom«. Že v zadnji »Straži« smo pisali o težki krizi, ki se je pojavila radi opozicijskega bloka in prihoda Hrvatov v Beograd v najmočnejši oficirski organizaciji — »Beli roki«. Belorokci so eni na strani dvora, tudi če bi ta se naslonil v interesu države na opozicijski blok, drugi pa na strani Pašiča. Pašičeve belorokce imenujejo v Beogradu »žuta roka« in njihova vodilna osebnost je general Okanovič. Toliko kot uvod predno preidemo h generalskemu škandalu. Radi močnega nastopa opozicije in radi prihoda radičevcev v Beograd so se začeli majati temelji Pašičevega režima. Pašič se je v strahu pred opozicijo naslonil na »žuto roko« in se poslužil osebnosti generala Okanoviča. General Okanovič je pisal v Zagreb pukovniku Gjukiču pismo, v katerem ga vpraša: Kako bi se držala zagreška garnizija v slučaju, ako bi obrnila ena velika stranka fronto proti kralju? (Pod veliko stranko so mišljeni radikali.) Gospod Gjukič je odgovoril Okanoviču, da bo ostala v tem slučaju zagreška garnizija nevtralna. Za zgoraj omenjeno Okanovičevo pismo in za Gjukičev odgovor je znal tudi armijski komandant general Tucakovič. Za celo zadevo zvedel tudi v Zagrebu brigadni general Selimir Ostojič. Ta gospod Ostojič si je vzel dopust, se odpeljal v Beograd in je prošil tamkaj potom kraljevega adjutanta generala Hadžića avdijenco pri kralju in je kralju ovadil, kar je znal. Ko je pa prišlo to celo radikalno-generalsko mavšljanje na dan, je prošil general Okanovič vojnega ministra, da se naj postavi pred vojaško sodišče on in general Ostojič in da se naj tamkaj razčisti ta škandal. Takoj po ravnokar omenjeni prošnji Okanoviča je pa izdal Ostojič, da mu je zadevo s pismom na Gjukiča zaupal g. armijski komandant general Milan Tucakovič. Sedaj je romana cela zadeva do najvišjega mesa in vojni minister je dobil namig, naj ne iznese mučne zadeve pred sodišče, ampak jo naj likvidira kar sam. Vojni minister general Pešič je nato kar na svojo roko upokojil generala Okanoviča, pukovnika Gjukiča je premestil iz Zagreba, Ostojiča, ki je celo afero denunciiral dvoru, pa je kaznoval z enomesečnim zaporom. Penzionirani general Okanovič se je sedaj zatekel v Rankovičev list »Smotra«, priobčuje tamkaj svoja »odkritja« in zahteva, da se postavi vse višje oficirje, ki so zamotani v ta škandal, pred sodišče.

Krvnik Hrvatske — Pribičević. V »Slobodnem Domu« je napisal predsednik HRSS Radič članek, v katerem pove, kako je došel pred leti srbijanski republikanec dr. Stefanovič, ki je v političnem razgovoru naslikal tudi ulogo Pribičevića v teh-le potezah: »Bilo je v decembru leta 1918. Pribičević je zbral okrog sebe krog 20 srbjskih politikov ter književnikov ter jim govoril, kako bi bilo mogoče uničiti hrvatski separatizem in radičevstvo. Ob koncu svojega dolgovoznega govora jim je rekel: »Srbijanci! Pustite meni svobodne roke na Hrvatskem vsaj štiri leta, videli boste, da ne bo izginilo samo radičevstvo, ampak tudi Hrvati kot takí, kakor da jih sploh ni nikdar bilo.« Še danes se sramujem, pravi dr. Stefanovič, za se in za ostale Srbijance, ker smo te zgoraj navedene besede Pribičevićeve poslušali mimo, in smo s svojim molkom odobrili ta bogoskrunski napad ne samo na narodno edinstvo, ampak tudi na poštenje in zdrav razum. Minula so po tem omenjenim govorom Pribičevića štiri in pol leta, a radičevstvo ni samo nehalo, ampak se ga je oklenil celotni hrvatski narod in Radičev pokret ogroža celo Beograd in celotno Srbijo. Na to citiramo izjavo dr. Stefanoviča je odgovoril Radič v svojem listu s temi-le mislimi: Razgovor Pribičevića s Srbijanci leta 1918 mi ni zatonil v spominu do danes. Vedno mi je prihajala na misel ona slika o Pribičeviću, kako je on kot bivši Tiszin sluga bil pripravljen vsikdar vreči svojo hrvatsko domovino pod madžarske ostroge. In sedaj zahteva ta izrodek (Pribičević), da ga postavijo za krvnika Hrvatske, da likvidira z batinašmi, puškinimi kopiti, zapori ter preganjanji radičevstvo ter hrvatstvo. Ravncar omenjena slika je bila meni (Radiču) vedno pred očmi in osobito pa minulo jesen, ko je šlo za osnovanje bloka celotne opozicije. In ko sem se vrnil iz Londona na Dunaj, od vseh strašnih spominov iz domovine je bila najbolj strahotna ona slika, v kateri zahteva in dobiva Pribičević od beograjskih prvakov oblast, da stori, kar mu drago z radičevstvom in hrvatstvom. A dosegel je ravno nasprotno. Dobri Bog je ožigosal Pribičevića s Kajnovim žigom in mu usadil v srce nemir človeka, ki je hotel ubiti svojo mater in brate. V tej obupni brezumnosti je zapustil zli duh (Pribičević) organizacijo, v katero ni nikdar spadal; dvignil se je (Pribičević) proti Davidoviču in izstopil s svojo batinaško četo iz demokratske stranke. Dolgo se je zatajeval in dolgo je zbiral krog sebe sebi enake. Na tihem je sporočal Pašiču, da mu bo privedel več nego dvajset poslancev, in sicer po večini Srbijance. A ko se je začela lomiti demokratska stranka, so šli za Pribičevićem najbolj zloglasni batinaši: Wilder, Lukinič, Krizman itd. V celem 4 Hrvati in 10 Srbov s Pribičevićem in njegovim bratom. Med temi odpadniki pa ni niti eden Srbijanec. In radi tega se je zgodilo, da ni med hrvatsko in srbijansko demokracijo nobenega mostu več. — Tako piše o Pribičeviću in njegovim satelitom Radič. »Jutro« tudi beleži Radičevo in dr. Stefanovičevo sodbo o Pribičeviću, a je seveda izpustilo v svojem citatu vse bistvene točke in

tudi protidokazov proti Stefanovič-Radičevi trditvi ni prineslo, dasi mu je še danes Pribičević glavni junak dneva in koruptne prečanske demokracije

Dnevne novice

Duhovniške vesti. Stolni kanonik g. Franc Časl je imenovan za nadzornika lavantinskih Marijinih družb. Franc Toplak je nastopil župnijo Pišce, Jakob Ralan, kaplan v Žetalah pa župnijo sv. Janeza Krstnika na Razborju. Prestavljeni so gg. kaplani: Anton Rantaša iz Selnice ob Dravi v Turnišče, ker je gospod Fr. Ostrž vsled bolezni dobil začasni dopust, Janez Kotnik iz Galicije v Selnico, Franc Vavpotič iz Ormoža v Marenberg, Franc Rampre pa iz Kamnice v Ormož.

Občni zbor Muzejskega društva v Ptuju se vrši dne 9. aprila 1924 ob 17. uri v tukajšnji realni gimnaziji. — Dne 30. m. m. se je vršila v prostorih ptujskega muzeja pomembna slavnost. Tega dne je izročil g. okrajni glavar dr. Pinkmajer odlikovanja, ki jih je podelil kralj lani ob priliki proslave 30letnice Muzejskega društva najzaslužnejšim članom. Odlikovani so bili gg.: predsednik dr. Franc Kotnik, profesor gimnazije, podpredsednik Viktor Škrabar, notarski kandidat in konservator, oba z redom Sv. Save IV. razreda; mnogoletni odbornik Rudolf Gailhofer, strokovni učitelj v p., z redom Sv. Save V. razreda; in 79letni arheološki izkopač Martin Vnuk z zlato kolajno za marljivo delo. V imenu odlikovancev se je zahvalil za podeljena odlikovanja predsednik dr. Franc Kotnik. Zvečer so se zbrali prijatelji društva in odlikovancev na prijateljskem sestanku.

Ruski monarhisti v Jugoslaviji in Pangermani. — Nekateri češki listi dokazujejo, da imajo ruski caristi v Beogradu posebno društvo, ki se imenuje »Društvo carske Rusije in carske Nemčije«. S tem društvom je zvezana tudi podružnica zveze ruskih caristov in bavorskih fašistov »Aufbau«, ki imajo zopet zveze z ogerskimi šovinisti in fašisti v Budimpešti. Zveze med nemškimi in ogerskimi fašisti so že davno razkrite in da spadajo v to zvezo tudi ruski caristi je gotova stvar ter bi bilo predvsem v interesu Češke in Jugoslavije, odločno nastopiti proti ruskim monarhistom.

Avijatična nesreča. V Novem Sadu je o priliki preizkušanja padel neki aeroplan iz precejšnje višine na zemljo. Letalo se je popolnoma razbilo. Pilota so potegnili izpod razvalin težko ranjenega.

Kako je v Dalmaciji? Krasni pomladanski dnevi, sveži zrak, mirno morje in bujna južna vegetacija vabi v Dalmacijo vedno več gostov. Prihajajo v velikem številu tudi mednarodni gosti: Amerikanci, Angleži in Francozi. Precej je tudi Beograščanov, toda domačini-Dalmatinci znajo večje razsoditi, ali je ta ali oni gost naš državljan, ali je tujec. Angleža spoznaš na prvi pogled, ker hodi vedno s fotografskim aparatom in prvšnikom na levi roki; če je v družbi z damo, potem je ne vodi pod roko, ampak ona vedno sama za sebe ogleduje razne znamenitosti, ker le-te Angleža zanimajo. Francoz nasprotno nosi s seboj vedno palico in daljnogled, damo pa vodi vedno pod roko. Amerikanec pa združuje oboja svojstva, vedno nosi in vodi s seboj: damo, palico, površnik, daljnogled in fotografski aparat. Beograščan pa je brez vsega tega balasta, celo ženo pusti doma, da se načeblja v »društvu« z ostalimi Beograščankami, katere možje redno puščajo doma. Dalmatinci so se že dokaj naučili, med drugimi tudi to, kako se mora letoviščarju najhitreje in najradikalnejše izprazniti žep. Pa tudi tu razlikujejo med tujci in našimi državljani. Goste z boljšo valuto, kakor so dolarji in funti, temeljiteje opeharijo, kakor pa one s franki, kronami in dinarji.

Maščeval se nad advokatom. Ko se je subotški advokat dr. Ebner Kolman šetal po ulici, se je nenadoma pojavil pred njim gorostasen mlad seljak, prijel z močno roko advokata za vrat, potem pa ga je začel obdelovati z debelim korobačem. Predno so prihiteli ljudje na pomoč, je seljak advokata tako naklestil, da se je zgrudil brez zavesti. Na policiji je kmet izjavil, da je advokata pretepel iz maščevanja. Pri ločitveni tožbi je omenjeni advokat zastopal kmetovo ženo s takim uspehom, da je sodnija moža obsodila na veliko odškodnino.

Sirota — postala milijonarka na starost. V Novem Sadu se zgodi vedno kaj bolj izvanrednega in tako beleži novosadska kronika tudi tole posebnost: Celo svoje življenje se je preživljala Anka Müller s službo pri tujih ljudeh in dosegla v revščini starost 62 let. Te dni pa je prijel Anka od ameriškega konzula poziv, da se naj brž ko brž javi pri njem. Skoro je padla reva v nezavest, ko jej je javil konzul, da je njen brat umrl v Ameriki brez oporoke in jej kot sestri pripade svota 16 milijonov dinarjev. Malokoga doleti na starost taka sreča kot je na primer Anko Müller v Novem Sadu.

Nova borzna palača v Novem Sadu. Ker se je promet na novosadski borzi zelo razvil, so postali prostori, v katerih se je dosedaj nahajala, pretesni. Uprava borze je sedaj sklenila, da še letos prične z zidanjem veličastne borzne palače, v kateri bodo našli mesta poleg borze še druge trgovske in gospodarske ustanove.

Iznajdljivost osiješke policije. Te dni se je vršila v Osijeku glavna obravnava proti nekemu znanemu žepnemu tatu, ki je imel smolo, da ga je policija izsledila. Za usodo tega žeparja so se zanimali tudi njegovi tovariši ter so prišli v sodno dvorano, da slišijo razsodbo. Osiješki policaji pa so tudi prišli na misel, da bodo žeparji prišli poslušat razpravo, pa so zato koncem razprave dvorano zaprli, ter natančno preiskali vse poslušalce. Uspeh te racije je presenetil same policaje. Poslušalci so se v velikem delu sestajali iz samih znanih ptičkov, katere je policija že dolgo iskala. Aretiranih je bilo šest proslulih žeparjev ter mnogo drugih

zločincev. Ti se bodo v prihodnje sigurno ogibali sodnijskih obravnjav. Ta trik osiješke policije bo pa gotovo tudi drugod policija poizkušala, ker je že od nekdaj znano, da se zločinci zelo zanimajo za usodo svojih tovarišev, ki se morajo zagovarjati pred sodnijo.

Pretep med dijaštvom v Subotici. V Subotici so sklicali tamošnji akademiki protestno zborovanje proti Pašič—Pribičevićevemu režimu. Na zborovanju, kjer se je zbrala velika množica dijakov, ki simpatizirajo z opozicijo, je prišlo do incidentov, katere so izzvali Srnaovci. Ker so bili v manjšini, so se zadržali toliko časa mirno, dokler ni dospel na kraj zborovanja močan oddelek policije. Ko so se čutili sigurne, dobro vedo, da jim policija ničesar ne bo storila, so skušali zborujoče dijaštvo razgnati, pri čemer je prišlo do ljutega pretepa, v katerem je bilo na obeh straneh več ranjencev. Ko je policija videla, da Srnaovcem slaba prede, je udarila po akademikih ter jih razgnala. Postopanje policije je ogorčilo prebivalstvo celega mesta, ki je v veliki večini nasprotno sedanjemu režimu.

Čarugini učenci. Ze zadnjič smo poročali, da je postala baš Vojvodina nekako zatočišče najdrznejših razbojnikov in središče najkrutejših zločinov. Vojvodinski tolovaji so iz navdušenja za Čarugina razbojništva postali tako drzni, da se lotijo svojih žrtev kar pri belem dnevu in v sredini velikih mest. Javna nesigurnost v Novem Sadu je tako velika, da hodijo potniki v opoldanskih urah po ulicah z napetimi revolverji v desnem žepu. Pred par dnevi je pograbil v Novem Sadu tolovaj sredi dneva na najbolj obljudeni ulici elegantno oblečeno damo, jo stisnil za vrat, da ni mogla takoj krikniti, z drugo roko jo je iztrgal z denarnico precej založeno ročno torbico in kot blisk neznan kam izginil.

Stroga kazen. Vojak Januš Jakimovič je bil določen, da spremlja transport suhega svinjskega mesa iz Sarajeva v Bihac. Ko sta se pripeljala Janoš ter meso do cilja, so tamkaj pregledali zaboje in opazili, da je eden precej razbit. Po preiskavi razbitega zaboja so dognali, da je izginilo iz njega 20 kg mesa. Janoša so prijeli, a on se je branil, da ni tat, ampak so gotovo miši pojedle meso med transportom. Vojaske sodišče je proglasilo Janoša za miš in mu prisodilo 18 mesecev ječe.

O velikih poplavah poročajo iz Banata in Makedonije. Radi zadnjih deževnih nalivov so poplavile banatske reke nekaj tisoč orolov obdelane ter obsejane zemlje. V Makedoniji je močno narastel Drin in Ohridsko jezero. Ohridsko jezero se je ralilo na dolžino 2 km.

Po nedolžnem obsojen na 20 let. V Velikem Bečkereku je vzbudil veliko senzacijo tale slučaj: Črnogorec Vaso Kapetanovič je bil lansko leto osumljen, da je ubil ter oropal bogatega trgovca, ki se je vrnil iz Amerike. Kapetanoviča so zaprli in postavili pred sodišče. Obdolženec je povdarjal svojo nedolžnost, dokazoval alibi, a sodišče se je odločilo za Kapetanovičevo krivdo in mu prisodilo 20 let težke ječe. Pred kratkim pa so aretirali v Temešvaru znanega razbojnika Marinka Periča, ki je znan pod nazivom: »vojvodinski Čaruga« in ta je v zaporu priznal, da je on krivec velikobečkereškega zločina in je natanko opisal, kako je ubil in oropal trgovca. Izpovedal je tudi, da je baš radi tega obsojen nekdo čisto po nedolžnem. Koj po tej Peričevi izjavi so dale oblasti brzoprijavni nalog, da se izpusti Kapetanoviča, ki je čisto nedolžen. Ako bi ne bili aretirali Periča, bi bil Kapetanovič umrl po nedolžnem v zaporu, ker 20 let težke ječe presedi malo kdo.

Nove borbe s kačaki. Na spomlad so se začeli gibati tudi macedonski kačaki; dnevno so zopet na vrsti roparski napadi in umori ter ima orožništvo polne roke dela z zasledovanjem predrznih roparjev. Te dni se je po dnevu priklatila cela četa roparjev v Bitolj ter se nastanila v neki hiši v Sarajevski ulici. Ko so oblasti to zvedele, je takoj obkobil hišo orožništvo, vojaštvo in oboroženi meščani. V hišo, kjer so se kačaki utrdili, so šli kapetan Rajevič, neki policijski uradnik in orožnik, da pozovejo roparje na predajo. Kot odgovor so pa ti ustrelili ter ubili vse tri parlamentarce. Nato se je pričel hud boj, ki je trajal celi dan ter zahteval na obeh straneh izgube. Nazadnje je začelo orožništvo metati bombe, ki so hišo skoro popolnoma razdejale. Vsi kačaki so bili v boju pobiti. Ti roparji so bili še za turških časov strah in trepet bitoljskega okraja. Po prevratu so začeli svojo roparsko obrt iznova izvrševati, dokler jih končno ni zadela smrt. — V Radovištu je orožništvo zvedelo za skrivališče roparjev. Šest mož je obkobil dotično kočjo, v kateri so se nahajali trije prosluli razbojniki. Po hudi borbi so naposled uvideli brezuspešnost nadaljnjege boja ter so se živi udali.

Nasilni bolgarski dijaki. V Pragi je bil te dni napaden inženir Stevo Račić, rodom Zagrebčan. V nekem boljšem lokalu so ga opazili bolgarski študentje, pristaši sedanjega Cankovega režima ter ga napadli radi tega, ker je Račić predsednik »Dijaškega agrarnega kluba južnih Slovanov«, v katerem so poleg ostalih Jugoslovancev tudi bolgarski zemljoradniški študentje, ki se zbirajo okrog zadnjega, preostalega zemljoradniškega vodje, Obova. Račiću bi se slaba godila, da ni takoj intervenirala policija, ter ga rešila bolgarskih nasilnežev. Med bolgarskim dijaštvom, katerega je v Pragi zelo veliko, prihaja dnevno do razdorov, ker je razcepljeno na veliko političnih struj. Najbolj nasilni so Cankovisti, ki s tem dokazujejo, da so vredni sinovi svojih očetov, ki vladajo danes na Bolgarskem.

Iz Prekmurja.

Koliko zapije v enem letu Dolnja Lendava. Po objavljeni statistiki se je v Dolnji Lendavi v letu 1923 izpilo v šestih gostilnah 1014 hl vina, 261 hl piva, 26 hl

žganja in 2 hl likerja. Za mestece s 3000 prebivalci vsekakor dovolj »čedne« številke.

Umrli je pretekli četrtek v Dol. Lendavi trg. pomočnik Julij Hegeduš v 24 urah, ko se je vrnil iz vojske na bolezn, ki si jo je pri vojaštvu nakopal. Star je bil 22 let. V soboto je bil pokopan z vojaškimi častmi in mnogobrojno udeležbo prebivalstva.

Pisarček »kraloskoga notara« v Dol. Lendavi, prosluli madžaroni Elimir Sabo, ki se ima zahvaliti edino poslancu g. Kleklu, da se mu je sploh svojčas dovolil prihod v jugoslovansko Prekmurje, je začel kazati svoje radikalne roglje. Ta »nikdo« bi hotel premeščati uradništvo in se zaletava vsepovsod v Kmetško zvezo. Ne razumemo gospoda notarja, ki je našim možem svečano obljubljal še pred svojim imenovanjem v D. Lendavo, da se bo vzdrževal politiziranja in istega ne bo trpel v svoji pisarni, da plačuje svojega šribarja za to, da dela zgago v lendovskem okraju. Menda ne bo treba g. notarju preveč glasno povedati, da ima izbiro med prekmurskim ljudstvom, ali pa svojim zagarjem. Sicer pa še ni nobeno drevo vzraslo do neba.

Vodna zadruga v Dolnji Lendavi je dobila vladnega komisarja v osebi gospoda dr. Jankota Leskovca. Ako ta ukrep oblasti pozdravimo, nikakor ne moremo razumeti, da se za prvega svetovalca imenuje zagrizenega Madžara J. Rafenspergera. Ako tudi je dotični desetkrat upravitelj Esterhazijevih posestev in četudi še enkrat tako okusne bankete priredi gg. dr. Pfeiferju et konzortes, to še zmiraj ni opravičba, da bi se vsled tega take ljudi moralo povsod favorizirati. Mo bodemo še doživeli razočaranj v narodnem pogledu, kakor smo jih že!

Veliki župan mariborski namerava, kakor se govori te dni v Mariboru, v kratkem na dalje časa posejati Prekmurje in Medjimurje. To potovanje bo brezdvomno zelo potrebno in koristno ter upamo, da se bodo razmere potem nekoliko na boljše obrnile. Mi že opozarjamo danes velikega župana na dejstvo, da so v eni občini Prekmurja gerent in njegov sosvet denar, ki se je nabral za zvon, zapili, v drugi veliki občini, ki je pred tremi leti prejela okrog 50.000 kron, da se razdeli prebivalstvu, ki je vsled vojaških zasedb trpelo škodo, še ta denar do danes ni bil nikomur razdeljen, ker se vsake kvatre menja gerent, so vse občinske stavbe in plotovi na najboljšem potu v razpadu itd. itd. Velik, zelo velik korobač bo treba vzeti na pot, gospod veliki župan!

V Čentibi so preteklo nedeljo pokopali vdovo E. Kozar, ki je zapustila pet nepreskrbljenih otrok. Najstarejši fant je v 16. letu. Pretresljivo sliko je nudil na pokopališču prizor na te zapuščene sirote. Občani so jih hoteli razdeliti, a najstarejši fant pravi, ne, mi imamo malo premoženja in hočemo skupaj živeti. Na vse je napravilo to najgloblji vtis.

Agrarno zajedništvo snuje v Dolnji Lendavi nekdanji boljševek, sedaj vodja lendavske radikalije Jozsef Kiraly iz Lakoša. Ljudstvo se zelo pritožuje nad velikimi izdatki, ki jih dela ta človek na račun svojih članov.

KARO-čevlji MARIBOR, Koroška c. 19.

Iz Maribora.

ZA VESTFALSKE SLOVENCE!

40.000 jih je, ki žive daleč od nas v najhujši bedi in pomanjkanju. Brez zaslužka in vsakršnih prihrankov so. V tem stanju se nahajajo že izza zasedbe Poruhrja. Radi bi se vrnili v domovino, toda za preseljevanje tolikega števila rudarjev in njih družin je potreba mnogo denarja, poleg tega pa vlada pri nas samih velika brezposelnost.

Nekatere francoske in belgijske rudokopne družbe so baje voljne sprejeti naše rudarje Vestfalce, ampak le one, ki niso prekorčili 45 let starosti in so v vsakem oziru zdravi in jaki. Kaj pa z drugimi?

Če smo pomagali gladujočim ob Volgi in Donu, če smo priskočili na pomč nesrečni Japonski, kako ne bi pomogli z darom in sočutjem lastnim bratom, ki žive daleč od domovine.

Zatorej, vsi, ki čutite tujo bol kot lastno, spomnite se v soboto in nedeljo vestfalskih Slovencev z malim darom!

Dinarski dan za vestfalske Slovence se vrši v Mariboru v soboto in nedeljo. Vabimo gospodične in gospe, ki bi hotele sodelovati, da se glasijo v pisarni Jugoslovanske Matice (Sodna ulica 32), v soboto od dveh naprej, v nedeljo ob osmih jutraj. — Akcijski odbor.

Bahunci v mariborskem obč. svetu. V Mariboru so socialdemokrati popolnoma dogospodarili. Prišli so čisto na »kant.« V obč. svetu še imajo 17 zastopnikov, ki so jih dobili leta 1921, a prihodnje obč. volitve bodo pomedle še z zadnjim ostankom. Bahun se sicer trudi in dela demagogijo, da je groza, a ne bo nič pomagalo. V prihodnji obč. svet bode prišlo kvečjemu še 4 ali 5 socialistov. Bahun dobro ve, da se njegova ladja potaplja, zato v »Volksstimci« strašno zabavlja na vse strani. Očka Bahun! Škoda Vas je, da se tako jezite, saj Vam to ne koristi nič, pač pa Vam škoduje na zdravju. Če bi Vi z Vašim »sodrugom« županom Grčarjem imeli kaj

značajnosti in močnatosti na sebi, bi že davno bili morali prisiliti svojega eksponenta na županskem stolu, da odstopi, ker nima več večine za seboj. Svetujemo Vam: Priskrbite za g. Grčarja kako dobro službo, potem pa stopita skupno v »zasluženi« penzijo. Tako izgineta vsaj častno iz pozorišča. Narodni blok pa pustite pri miru, ker Vam vse rohlenje zoper blok nič ne pomaga.

Redni občni zbor zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev za mariborsko oblast s sedežem v Mariboru se je vršil v pondeljek, dne 31. marca 1924 v dvorani pri »Pilzenskem viru« ob lepi udeležbi članov celega teritorija mariborske oblasti. Občni zbor je otvoril in vodil načelnik zadruge g. Karel Kožuh. Iz poročila g. načelnika posnemamo, da je zadruga štela koncem leta 1923 97 članov s 100 odprtimi delavnicami, 76 pomočnikov in 43 vajencev. Oproščenih je bilo 15 vajencev. Pomočnikov je bilo priglašanih 67, a odglašanih 80. Zadruga je ustanovila lastno prodajalno brivskih potrebščin; pogrebni podporni sklad. Prizadevala si je ustanoviti tudi lastno strokovno šolo, katera se pa do danes ni mogla še otvoriti, ne morda radi pomanjkanja gmotnih sredstev, marveč radi pomanjkanja primernih prostorov. Blagajniško poročilo izkazuje, da se je zadržno premoženje zvišalo od 405 D na 11.000 D, kljub temu, da je morala zadruga nabaviti v prejšnjem letu nove knjige, tiskovine itd. Sklenjeno je bilo, da se naziv zadruge spremeni in sicer, da se odslej naprej imenuje »Strokovno obrtna zadruga brivcev, lasničarjev in sorodnih strok za okoliš mariborske oblasti v Mariboru«. Sporazumno se je uredil tudi delovni čas za mesta Maribor, Celje, Ptuj, Maribor in okolica itd. Pri nadomestnih volitvah so bili soglasno izvoljeni kot podnačelnik gospod Vekoslav Gjurin, kot blagajnik g. Rajko Bien, kot odbornik g. Drag. Riedl, kot namestniki gg. Fr. Kreftl in Rih. Tautz in kot pregledovalci računov pa gg. Thoman in Nerath. Do tu sem je poteklo zborovanje mirno. Zivahno pa je postalo zborovanje pri slučajnostih, ko se je oglasil k besedi g. Mareš, ki je povdarjal potrebo skupnega dela ter apeliral na kolege, da naj ne delajo v zadrugi razdora s tem, da se ne držijo sklepov zadruge, zlasti pa, kar se tiče določanja cen v brivski obrti. Zgodilo se je namreč, da je nekaj tovarišev cene v škodo drugih znatno znižalo in to brez vsake stvarne in utemeljene podlage. Po teh izjavah gospoda Mareša, se je čutil prizadetega g. Pirc, ki je v ogorčenem govoru zavrnil sumnje, da je on cene znižal v škodo drugih ter je jasno povdarjal, da je cene res znižal, ni pa pri tem mislil škodovati drugim tovarišem ali kratiti ugleda brivskemu stanu, marveč on je to naredil samo iz maščevanja proti nemu neznosnemu sosedu-konkurentu, kateri ga je pri sodnji denunciral in ga hotel z družino vred uničiti. Nato prečita g. Pirc kot dokaz za svojo trditve nekaj aktov, kateri res potrjujejo, da je prejšnji podnačelnik-demokrat g. Franc Novak nepravilno postopal napram svojemu sosedu-konkurentu. Z ogorčenjem konstatira gospod Pirc, da je to mož, ki hoče veljati kot nekaj voditelj mariborskih obrtnikov, mož, ki je zavzemal mesto predsednika v Slovenskem obrtnem društvu, kojega član je bil tudi on. Dokaz, da ima gospod Novak prav kosmato vest je to, da se ni upal na današnji občni zbor, kjer je forum za iznašanje vseh pritožb članov zadruge. Občni zbor je po teh izvajanjih enodušno obsodil nekolegijalno postopanje g. Frana Novaka. Ko se je vihar polegel in so vsi kritiki iznesli svoje očitke, je načelnik zaključil občni zbor ob 18. uri.

Občni bor Jugoslovanske strokovne zveze se vrši v nedeljo, dne 6. t. m., ob 9. uri dopoldne v dvorani v Lekarniški ulici 6. Opozarjajo se člani, da se istega prav gotovo udeležijo. Vabljeni tudi prijatelji organizacije. — Predsednik.

Opozarjamo na današnje predavanje Prosvetnega kartela o bpol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6. Predava g. dr. Andrej Veble o važnih sodobnih družabnih vprašanjih. Vsi iskreno vabljeni!

Kam gremo v soboto? Nikamor drugam, kakor k predstavi »Maks v škripcih«, ki jo priredi Ljudski oder v Lekarniški ulici 6-I. ob 8. uri zvečer. Poleg predstave so na programu še lepi, novo naštudirani glasbeni komadi. Cene prostorom so navadne. K obilni udeležbi vabi uprava.

V nedeljo, dne 6. t. m. vse v Narodni dom! Kat. omladina priredi v nedeljo točno ob 5. uri popoldne žaloigro »Izgubljeni sin.« Igri primeren govor bo imel vodja društva. Sodelujejo pevski in glasbeni odseki. Pričakovati je, da bo ta prireditev ena najlepših v tej zimski sezoni, zato se pričakuje, da pridejo vsi prijatelji društva v Narodni dom, da se prepričajo o vsestranskem delovanju društva. Torej na svidenje!

Duhovne vaje Kat. omladine. Kat. priprava za velikonočno spoved in sv. obhajilo imajo Omladinci v četrtek, petek in soboto ob 7. uri zvečer kratek govor v frančiškanski kapeli. V nedeljo, ob pol 7. uri jutraj, je sklepni govor, sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Udeležba je za društvnike strogo obvezna, drugi fantje pa se prijazno vabijo! — Odbor.

Ljudska univerza v Mariboru. Dne 7. in 14. aprila bo predaval slikar Stiplovšek o modernem slikarstvu. Svoja izvajanja bo nazorno obrazložil z mnogimi skopičnimi slikami najboljših mojstrov impresionizma in s slikami ekspresionistične šole. Predavanje bo torej velenjavno in za vsakogar razumljivo. Vstop brezplačen. Začetek točno ob pol osmih zvečer.

Najodnjo gledališče v Mariboru. Repertoar. Danes, 4. aprila: »Boheme«, izv. Gostovanje ge Debicke, članice dunajske državne opere. Sobota, 5. aprila: »Umetniška kri« (kuponi). Zadnjič v sezoni. Nedelja, 6. aprila: »Divji lovec«, ab. C. (premijera).

Kat. izobraževalno društvo v Krčevini ima v nedeljo dne 6. aprila mesečni sestanek v društvenih prostorih g. Požavka. Predavalo bo g. Stupica, ravnateljica dekl-

ške meščanske šole. K obilni udeležbi uljudno vabi — odbor.

Vsem trgovcem na znanje. Trgovski gremij v Mariboru je založil v smislu sklepa svojega občnega zbora službene pogodbe za nameščence ter se vsi trgovci vabijo, da se teh tiskovin poslužijo in sklenejo pogodbe s svojimi nameščenci. Službene pogodbe so za vsakega šefa zelo važne, ker se izognejo s tem marsikateri tožbi in drugim nepravilnostim vsled površnih dogovorov pri sprejemu raznih nastavlencev. — Gremij ima tudi v zalogi še nekaj izvodov brošuric: »Pravice in dolžnosti članov cenilnih komisij za dohodnino«, ki vsebujejo zelo važna navodila ne le za člane cenilnih komisij, temveč za vsakega posameznega davkoplačevalca.

Škratica v Hočah. Mestni fizikat razglasa, da je tistim strankam iz Hoč zopet dovoljen obisk mariborskih šol, ki zamorejo dokazati, da se sedaj ali v zadnjih šestih tednih v hiši ali v sosesčini, kjer stanujejo, ni pojavil noben slučaj škratice. Potrdilo se dobi pri okrajnem glavarstvu Maribor, nakar izda mestni fizikat dovoljenje za obiskovanje šole.

Občni zbor Društva jugoslovanskih državnih uslužbencev in upokojencev se je vršil preteklo nedeljo. Dasi ravno šteje društvo preko 1000 članov, je bilo na občnem zboru prisotnih le okroglo 30. Odborniki bi bili radi oddali častna mesta sposobnejšim, pa žal ni bilo mogoče. Društvo nudi članom precej ugodnosti in vsled tega je število članov precej veliko. Članarina za leto 1924 znaša 2 D, pristopnina pa 1 D. Pobirali jo bodo zaupniki tekom aprila, na kar bodo razdelili nove članke izkaznice. Po razdelitvi novih izkaznic izgubijo prejšnje veljavo. Po občnem zboru društva se je vršil občni zbor »Samopomoči«, reg. pomožne blagajne. Blagajna je izplačala tekom dveh let na posmrtninah okoli 12.000 D. Kako malo kolegijalnosti in kako malo smisla za organizacijo je med državnimi nameščenci, je razvidno iz tega, da šteje blagajna le okoli 600 članov. Izvzeti bi bilo le učiteljsko vseh šol, ki je z malimi izjemami včlanjeno v celoti. Važni so za člane blagajne sledeči sklepi občnega zbora, oziroma odbora. Vpokojenci plačajo posmrtnino v prodajalni »Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev« v predpoldanskih urah od 10. do 20. vsakega mesca gospodarju zadruga g. J. Ostruški. Kdor 14 dni po smrti člana posmrtnine ne plača, se črta iz seznama članov. Uslužbenci, ki so že dovršili 50. leto, se sprejmejo od 1. maja 1924 naprej na novo le izjemoma.

Razpis mestnega magistrata. Razpisuje se mesto tehničnega ravnatelja pri tuk. mestnem električnem podjetju. Nastop službe takoj, službeno razmerje pogodbeno, plača po dogovoru. Opremljene prošnje z navedbo službenih zahtevkov je predložiti najkasneje do 15. t. m. pri mestnem magistratu.

Dr. Vinco Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Zlobni igralec.

Igralec Friedrich Beckmann (1803—1866) je bil znan po svojih izbornih dovtipih in po svoji hudomušnosti. — Prim. Zgod. anekdote 2 zvezek, str. 58: To je pa nekaj drugega —. Leta 1845 se je skregal v Berlinu z ravnateljem Königstädt-skega gledališča Cerfom, mu je odpovedal in mu je pisal tole poslovilno pismo: »Vi ste vitez reda Rdečega orla tretje vrste, lastnik nekega gledališča, druge vrste in govedina prve vrste!«

Uradniki in lakota.

Koliko časa so živa bitja lahko brez hrane? To so vedeli že davno, da vzdrži pes 30 do 60 dni, in so mislili, da mora človek gotovo doseči isti čas. In je res tako. Leta 1831 je umrl v francoskem mestu Toulouse (tuluza) morilec Granier po 65 dneh gladovanja. Leta 1880 je Amerikanec dr. Tanner stradal v Novem Yorku pod najstrožjim nadzorstvom 40 dni in je po kratkem času popolnoma spet okreval. Italijan Succini ni 30 dni nič jedel, Italijan Morlatti v Parizu pa 50 dni ne. Kakor se še spominjamo, je umrl župan irskega mesta Cork Swiney šele po 73 dneh gladovnega štrajka, a so mu

vlivali v usta juho, kadar se ni zavedel. Sesavci umrejo navadno takrat, ko so zgubili 40 odstotkov svoje teže. Do lakotne smrti izgubijo 80 odstotkov masti, jeter in vranice 60 odstotkov, mišic, krvi in ledvic 27, kosti 13, možganov, hrbtnega mozga in živcev samo 3,2, srca pa samo 2,6 odstotkov. Kakor vidimo, se naj bolj važni deli telesa redijo med stradanjem od manj važnih.

Splošno pa lahko rečemo, da človek brez resnih posledic lahko strada 30 dni.

In na to dejstvo se naslanja sledeči dovtip. Uradniki so imeli veliko posvetovanje, kako bi si mogli svoj položaj kaj izboljšati. Uradnik, ki je o stvari poročal, je povedal popolnoma resno tudi tole: »Res je, naše časopisje je razumelo naš bedni položaj in nam pomaga, kjer in kakor le more. A zadnjič sem se pa le ustrašil, ko sem časnikje bral. Razpravljali so vprašanje, koliko časa človek lahko živi, ne da bi kaj jedel. In ugotovili so, da brez resnih posledic za zdravje lahko strada 30 dni. Sedaj si pa mislite, če bo finančni minister to bral! Najmanj za en mesec nam bo še to plačo odtegnil, saj do prihodnjega mesca lahko stradamo!«

(Konec prihodnjic.)

Spominjajte se Dijaške večerje

Proda se več pohištva: postelje iz trdega lesa od 200 D naprej, omare a 400 D, stolice, mize, ogledalo, kuhinjska kredenca, pernice. Vpraša se: Rotovski trg št. 8-I. nadstropje, Zidanšek. 215

Absolvent (odličnjak) orglavske šole v Celju, prost vojaščine, išče službe organista v prvi polovici tega leta. Naslov v upravnistvu. 212

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaskimi odpadki in vlitino.

Prva ilvarna zvonov v Mariboru, ki je v popolnem obratu.

INZ. I. & H. BUHL MARIBOR
Motherjeva ulica 15.

Ustanovljeno od Joh. Denzel
okoli leta 1800.

Najboljši material.

Najnižje cenel

Dosedaj po vojni nad 100.000
kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

Obiščite novo tovarno v
Melju, Motherjeva ulica št. 15

in prepričate se o kakovosti
naših izdelkov!

oglašujete

Najcenejše in najuspešnejše
samo potom
Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Jeričev

vinotoč

v Počehovi
zopet odprt.

Posamezni pouk v knjigovodstvu, korespondenci in stenografiji daje: Kovač, Maribor, Krekova 6. 192 5—1

Strojepisni pouk daje: Hilda Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 193 5—1

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

URE zlate, srebrne in kovinske, za gospode in gospe, ure na nihalo, budilniki, ure za urade in kuhinje.

zlate prstane, verižice, zapestnice, obeske, zaponke itd. prodaja v svrhu izpraznitve naklade za 30 odstotkov cenejše, kakor povsod drugod.

AVG. WAPPER, draguljar
Stalna ulica 1 Maribor Stalna ulica 1

Javna zahvala.

Čut hvaležnosti nama narekuje, da se najpristranejši zahvaliva g. dr. V. Marinu, ki je s svojo zdravniško spretnostjo ozdravil najinega sina težke bolezni in ga tem potom tudi najtopleje priporočava.

V Mariboru, 3. aprila 1924.

213

Pavel in Veronika Jerin.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.

Rajski glasovi, 58, 62 D.

Prijatelj otroški, 7,50, 8,50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.

Pobožni kristjan, 15 D.

Ceščena Marija, 47, 52 D.

Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.

Venec pobožnih molitev, 40 D.

Venec pobožnih pesem, 15 D.

Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja

apostolov 12 D.

Kvišku srca Pesmarica (zl. obr.) 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.

Somišljeniki, širite naše liste!

Za- za- pom-

ni si soseda, kar ti povem, ako rabiš

volneno blago

za ženske ali sukno za moške obleke, tiskanine (druk), cefir, belo, rujavo ali pisano platno ter sploh kaj manufakturne robe, pojdi kupiti v veletrgovino

R. Stermecki v Celje, kjer mi vsi kupujemo in kjer je največja zaloga in najnižje cene. Trgovci engros cene. Ceniki zastoj.